

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja a poštno vred in v Mariboru a pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 8 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. Nezaprete reklamacije so poštne proste.

Zarek veselega upanja.

Ob koncu starega leta upiramo oči vprašajoče v bodočnost. Kaj bo z nami štajerskimi Slovenci? Naši nemški nasprotniki pritiskajo vedno silneje ob nas. Jezikovna meja od Maribora do Dravograda se vidoma bliža Dravi. Nemške šole nam uničujejo slovenski jezik in v ljudstvu ni odpora. Ob meji od Maribora do Spilfelda kupuje nemški kapital posestvo za posestvom... Okrajni zastop za okrajnim zastopom prehaja v nemškutarske roke. Občine padajo v njihovo politično oblast. Nemške šole rastejo iz slovenskih tal, slovenske šole se ponemčujejo. Obrtni in trgovski stan po mestih ter trgih se je vedno v tujih rokah. Uradniki so zagrizeni naši nasprotniki... Majhao je naše število, in vse moči bi morali zbrati Slovenci, da se uspešno uprejo tujemu navalu. Toda naši advokatski koncipienti in liberalni učitelji so drugega mnenja. Njihovo geslo je: Naredimo razdor, pobijajmo se med seboj, in naš narod bo srečen! Kaj je naši liberalni mladini narodnost? Kaj jim je do narodove sreče? Deveta briga! Njim je za čast, za denar... Nasprotniki se nam smejiijo ter žanjejo, ko se mi le pobijamo.

In ni nobenega žarka veselega upanja za bodočnost? Pač, toda ne prihaja iz hiš slovenske gospode, ampak iz bornih koč našega slovenskega kmeta. Slovenski kmet vataja ter se hoče otresti vseh, ki so se mu laskali in se mu še laskajo iz sebičnih razlogov. Okrepiti hoče najprej svoj stan, ker ve, da je s tem okrepljen tudi slovenski narod. Politično se čuti dovolj zrelega, da sam vzame vajeti v roke, ni mu treba več tujih voznikov iz mest

in trgov. In za njim stoji močna nada: zavedna kmečka omladina. Ej, naša kmečka omladina! Dobro poučena, kipečega navdušenja, poštenega srca in bistre glave koprni po boju za svoje vzore. Mladi advokatski kandidati in liberalno učiteljstvo mu ponuja ta boj. Boj bo dobro izpadel, na to se lahko zanesemo. Kmečki stan s tako mladino mora zmagati!

Kmeta in kmečko omladino bo spremljal zvesto in neomahljivo naš list v bodočih bojih. Vsiljeni so nam ti boji, mi jih nismo iskali, še manj želeli. Toda ko se nam je bojno kopje vsililo v roke, hočemo ga tudi spretno sukati. Za kmečki stan, za slovenski jezik in sveto vero bo naš bojni klic, s katerim gotovo zmagamo! Bojni časi, žalostni časi, a žarek gotovega upanja na zmago nam sveti nasproti....

Gasilec, gori!

ali

o našem tisku.

Velika naša dolžnost je, da živo opozorimo na društvo, ki že 31 let deluje sicer tiho in brez zunanjega hrupa, čigar delo pa je vendar neizmerno važno in je deloma bilo rešeno za ves slovenski štajer v tej dobi: Katoliško tiskovno društvo v Mariboru, ki je lastnik in izdajatelj našega lista in vedno skrbi za njegovo povzdigo.

Dolgo dobo je bil „Slov. Gospodar“ edini politični list za Slov. Štajersko, ki je neustrašeno zastopal in branil naše najdražje svetinje narodne: vero in jezik. In kat. tiskovno društvo je ves čas skrbelo za svoj dragoceni, za slovenski narod tako važni list ter je omogočilo, da se je ob svoji brezprimerno nizki ceni še vedno razširjal in dobil celo

potrebni list „Naš dom“ kot posebno prilogo, naj je tudi moralo društvo pri tem žrtvovati.

V teh 31 letih društvenega obstoja so se vse javne razmere neizmerno spreminile. Ako je že pred 35 leti bil tisek tako imeniten, da se je zdelo nujno potrebno ustanoviti kat. tiskovno društvo, kaj naj rečemo potem o važnosti tiska in posebej časnikarstva šele dandanes, ko se celo javno življenje takorekoč vrši po tisku, ko se vse javne in celo zasebne zadeve opravljajo že bolj po tisku in časnikarstvu, nego ustmeno. Dandanes vse vedno bolj čita, od učenjaka in uradnika do najpriprostejšega človeka po mestih in na deželi, vsak ima že skoro svoj časopis, in kakor koli čita, tako postane kmalu celo njegovo mišljenje, njegovo življenje in vse njegovo delovanje. Radi tega je umljivo, zakaj so že davno resni možje vseh stanov začeli človeštvo svariti ter opozarjati na velikansko moč tiska, ki pridiguje dandanes tako mogočno, da, večkrat veliko silnejše, kakor vsi pridigarji in govorniki.

In v naših dneh in posebno še v naših razmerah je trikrat velika ta važnost dobrega tiska, ker nevarnost nam prihaja od vseh strani: našemu narodu preti poguba od narodnih nasprotnikov, ravno tako in enako pogubna pa je nevarnost, ki prihaja iz lastnih vrst, namreč iz onih vrst, ki pod krinko narodnosti le zastrupljajo narod ter ga tirajo v pravno in s tem tudi gnetno pogubo.

Zato je danes sveta dolžnost vsakega pravega rodoljuba, da po svojih močeh krepko podpira dober tisk s tem, da naročuje dobre naše liste in neizmerno skrbi za njih razširjenje; komur pa gnetne razmere le kolikaj dopuščajo, naj postane tudi ud našega kat. tiskovnega društva; plača sicer na leto 10 K (posebne naročnine za „Slov. Gosp.“ in „Naš Dom“ ni treba več plačati), a denar je najbolje naložen.

Kakor znano, vzdržuje tiskovno društvo lastno tiskarno sv. Cirila v Mariboru, ki je bila za razvoj štajerskih Slovencev zadnja tridesetletja velikanske važnosti. To društveno podjetje se je imelo in se

LISTEK.

Ščuka sv. Tomaža.

Vesela slika iz časa tlake. Češki spisal Dr. H.

Bil je zares jedin vesel prizor, katerega so dočakali tlačani naše vasi v celem božjem letu, jedin trenutek v celem božjem letu, ko so se smeli smejeti. Sicer ni bilo za smeh ne časa, ne volje, ne vzroka. Na sv. Tomaža je pa bilo drugače.

Sveda so morali tlačani bolj zgodaj vstati in iti v grad; toda vse je bilo drugače kakor navadno. Danes jih ni spominjalo na tlako nič drugega kakor ščuka, ki so jo morali prinesiti na sv. Tomaža v grad. Cela vas, možje in ženske, so šli skupaj, vsi v praznični noši. Nesli so Tomažovo ščuko v grad. Slovesen sprevod! Kakor bi nesli slona — pa nesli so samo petfundno ščuko!

Toda še je niso; ščuka še je počivala v velikem, gujilem sodu na dvorišču bajtarja Kokodaka, pa premišljevala tudi jedenkrat o minljivosti pozemskih stvari. Vedela je dobro, da so jo včeraj vjeli, spravili v mokro vrečo in vrgli v sod, pokrili ga z desko, to pa obtežili s kamenjem. Vedela je, kako je noter prišla, pa kako priti ven — bilo je vprašanje, o tem je ravno premišljevala. Ljudje so se ehajali iz cele vasi, obstopili sod, trkali nanj in ugibali, kako visoko sega voda. Ščuka v sodu je bila nemirna, čopotala in pljuskala z vodo, kakor bi se kopali trije otroci notri. Fantje so pokladali ušesa na sod, premikali ga in poslušali.

„Notri je!“ vrikali so od veselja.

Pa bajtar Kokodak je odprl vsak trenutek lince v oknu in pomolil ven svoj na pol z milom namazani obraz:

„Otroci, pazite, da mi ne prevrnete soda, drugače —.“ Zaprl in namazal je zopet svojo kosmato brado in obraz z milom, sklonil glavo pred razpraskano ogledalo in nadaljeval svoje britje, zopet strgal z britvijo kosmatino svoje brade.

Ko bi znala ščuka sama govoriti, morala bi se predstaviti sama na gradu — ker pa ne zna, mora govoriti zanjo vselej jeden kmet. Kmetje so vrste; letos je prišla vrsta na Kokodaka. Gospod župnik so mu spisal neki govor — v četrt uri so ga spisal kar iz glave, pa Kokodak se trudi s tem že tri tedne, vendar ga še ne zna dobro. Počasi se brije, šepeta si „govor“, da bi ga znal dobro predavati pred gospodo na gradu, z jednim očesom gleda na dvorišče, da ne bi kaj neumnega izpeljali otroci z usodnim sodom, z drugim očesom pa gleda v zrcalo. Z levo roko napenja kožo na bradi, v drugi pa drži britev in reže ščetinasto strnišče. Toda ta britev! Odreže jedno kocino, pa je dovolj. Za vsako kocino jo je moral posebej brusiti na jermenu.

„Počakaj, malopridnež ti neumni, jaz ti pokazem!“ psoval je Kokodak in zopet brusil britev. Misli je na svojega izpridenega sina Janeza. Ta si je napravil namreč v nedeljo iz starih škornjev slape. Golenice je odrezal, da bi pa vendar kaj pošteno in ravno odrezal, je vzel za to očeto britev. Skoro celo uro se je mučil stari bajtar in vzdihoval: „Hvala Bogu! — zopet bo mir za celi teden!“ Hitro se je umil, počesal, napravil in pokrtil

na glavo stari občinski cilindar in v roko vzel palico z rudečim trakom. Ukazal je nato vpreči konje, na voz postaviti sod s ščuko. Zraven svojega Janeza sedel je stari na voz. Janez je udaril po subih konjih in odpeljala sta se. Stari je vtaknil umazan in zmečkan papir in ponavljal „govor“. Za vozom je šla cela vas; ničesa jim ni bilo upati od gospode, nič niso dobili na gradu, pa vendar so bili vsi veseli. Danes so imeli prosto, danes jim ni bilo treba na grajsko polje, danes jih ni smel gospod oskrbnik ne psovati, ne tldi; da, danes so se smeli tudi smejeti kakor je bilo vsakemu drago. Taka navada je bila na sv. Tomaža dan. Stara navada, bolje rečeno dolžnost, da je morala pripeljati naša občina v grad živo ščuko, vsaj pet funtov težko. Na gradu se je tehtala pred gospodo, in potem so jo odpeljali tlačani vselej k ribnjaku pod gradom in jo vrgli v pričo gospoda oskrbnika v vodo. Ščuko so kupovali iz skupnega premoženja, včasih tudi kar na dolg, toda na sv. Tomaža je morala biti ščuka v gradu.

Procesi se je vlekla po dolgem in širokem nasipu grajskega ribnjaka. Stari Kokodak se je „neil“, da so poskakovali črke pred njim, kakor je poskakoval voz, in Janez je očetu še pomagal. Pa bolje bi bilo zanj, ko bi bil gledal na pot in na sod!

Naenkrat je zadonelo za vozom ogromno vpitje: „Janez, počakaj!“

Janez se je obrnil, pa v tem trenutku se je nagnil zadnji del voza, nagnil se je tudi sod in se zvrnil na nasip in iz nasipa — v ribnjak. Janez skoči kakor strela h konjema, Kokodakar prmo dolgo blizu ležečo ranto in vjame srečno sod, s po-

Današnja številka ima „Naš Dom“ kot prilogo,